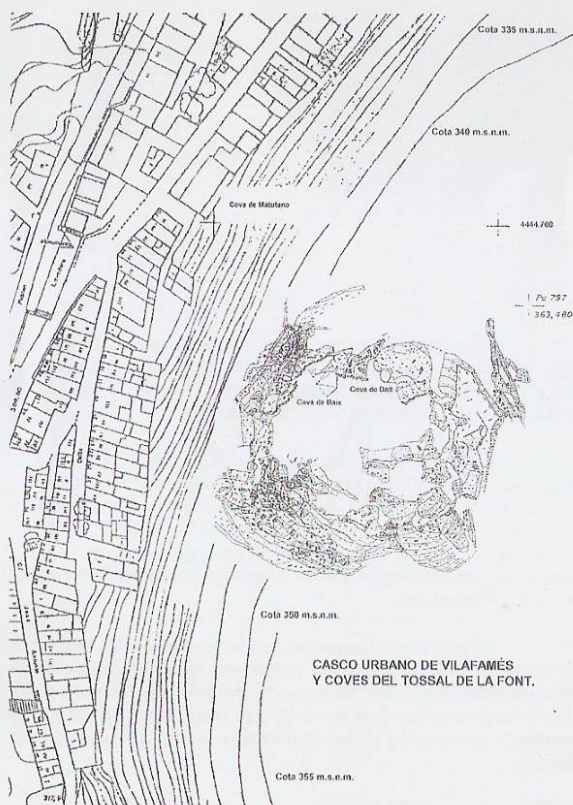

Quan per erosió la superfície Vil·lafranguiana desapareix apareixen els conductes càrstics relacionats amb ella. Aço ocorre abans dels Plistocé.

Geologia

La cavitat es desenvolupa en materials calcaris constituïts per dolomies bretxoides amb aspecte massiu que pot arribar a emascarar l'estratificació amb una inclinació cap al SE de 35°.

Es daten com Dogger-Berriasiana, açò és del Juràssic Mitjà-Superior. Les bretxes calcàries formades per fragments angulosos estan fonamentades per una matriu així mateix calcària.

Hi ha absència total de macro fòssils i solament s'han localitzat alguns foraminífers, Saccocoma i Globochaete, microfòssils que han permés datar-ho com Oxfordiana Superior-Kimmeridgiana.

És abundant la recristal·lització en forma de vetes de calcita.

Luis Miguel Cabo
David Aragón

XXII JORNADA CULTURALS
DE LA PLANA DE L'ARC
VILAFAMÉS

AJUNTAMENT DE VILAFAMÉS

Vilafamés, una mirada a l'interior:

COVES DEL TOSSAL DE LA FONT

VILAFAMÉS

Aquesta important cavitat forma part del complex càrstic del Tossal de la Font o Tossal de la Vila, constituït principalment per la Cova de Baix, Cova de Dalt i la Cova de Matutano o Coveta de Na Rulla.

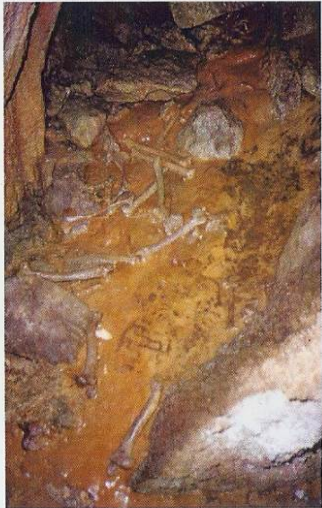
Les boques es troben molt prop de la població. S'accedeix pel vessant de la muntanya denominada Tossal de la Font des del carrer de Sant Antoni pel costat de la Cova de Matutano fins a trobar les boques a mig vessant. L'accés a la cavitat es troba restringit, tancat per una reixa en cadascuna de les seues boques per a protegir el seu patrimoni biològic i arqueològic.

Jaciment arqueològic

Les primeres restes de la presència de l'ésser humà en terres castellonenques es van trobar en aquesta cavitat (concretament en la Cova de Dalt), pertanyien a un homínid del Neandertal, d'època pliocena i una antiguitat estimada de 90.000 anys.

El jaciment arqueològic es localitza just a la boca d'accés (Cova de Dalt), formant part d'una colada argilencs fortament bretxificada d'edat würmiana. La datació relativa de la microfauna situa el marc cronològic de finals de l'interglacial Riss-Würm (120.000 - 90.000/80.000 anys) i els inicis de la glaciació Würm (90.000/80.000 - 50.000 anys).

Les restes humanes podrien correspondre a un moment més antic, potser al període glacial del Würm antic (90.000 - 70.000 anys) donat que els trets anatòmics de l'húmer assenyalen la seua pertinença a una varietat arcaïtzant de Neandertal.

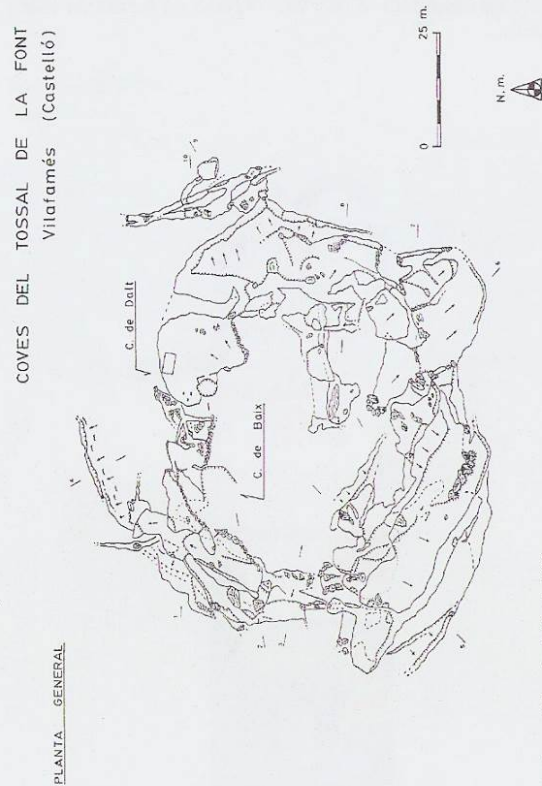
La Diputació de Castelló, va realitzar, sota la direcció de Francesc Gusi, 6 campanyes d'intervencions arqueològiques entre els anys 1982 i 1987. Posteriorment es reprendran amb membres de l'IPHES (Institut Català de Paleoeologia Humana i Social) durant els anys 2004 i 2015, continuant les campanyes anteriors.

Descripció

La cavitat s'obri a l'exterior a través de dues boques que són la Cova de Dalt i la Cova de Baix que, fins no fa molt de temps, no es va aconseguir unir-les. Ambdues es desenvolupen a través d'una junta d'estratificació de direcció 30° ESE amb una orientació de la boca al SW.

Aquest sistema presenta en l'actualitat un recorregut real de 2.282 metres i un recorregut en planta de 1.427 metres sent la seua profunditat de 69,6 metres. Això fa que siga la quarta cavitat quant a recorregut de la província de Castelló.

Està formada per diferents galeries gravitacionals que s'han constituït per la feblesa dels plànols d'estratificació i diàclasis verticals existents. Al seu interior ens trobem tant formes erosives com reconstructives, tant litoquímiques com clàstiques que són les més nombroses, grans blocs basculats i desplaçats que emmascaren les primitives formes de galeries a pressió que, sens dubte, van existir per les marques que en alguns sostres de galeries s'han detectat.

Espeleogènesis

És evident que el nivell freàtic ha descendit notablement i que actualment les aigües circulen lliurement per la zona vadosa per gravetat fins a la zona freàtica, que en l'actualitat, està fins i tot per sota del barranc de la Fordenjana.

L'existència de dipòsits d'argiles roges amb còdols angulosos de calcària i restes fòssils de fauna variada (bretxes) en la boca de la cavitat i superficialment en la rodalia, indica que existia sobre els materials calcaris una formació superficial, a manera de sòl que deguera rebre tota o gran part de la boca d'entrada, es tractaria del que es denomina la superfície d'erosió-depòsit Vil-lafranquià.

La presència d'aquesta formació superficial explica la formació de crostes calcàries, juntament amb una temperatura més elevada. Aquestes formacions superficials feien que els nivells freàtics estigueren més alts i es facilitava fins i tot per la presència de zones humides les primeres fases de l'evolució d'un carst.

